

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi**  
**Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm  
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:  
\_\_\_\_\_ dos. Zaur Məmmədov  
"\_\_\_\_\_" \_\_\_\_\_ 2025-ci il

**Fənn sillabusu**

**İxtisas:** 050107-İbtidai sinif müəllimliyi a+b

**Fakültə:** Filologiya və ibtidai təhsil

**Kafedra:** Pedagogika, psixologiya və incəsənət

**I. Fənn haqqında məlumat:**

**Fənnin adı:** Təhsil fəlsəfəsi

**Fənn proqramı:** Lənkəran Dövlət Universitetinin "Pedagogika, psixologiya və incəsənət fənləri" kafedrasının 14 fevral 2022-ci il tarixli 08 sayılı iclas protokolu ilə çapa tövsiyə edilmişdir.

**Kodu:** İPF-B18

**Tədris ili:** IV (2025-2026) semestr: VII

**Tədris yükü:** Cəmi-150 saat , Auditoriya-45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

**Tədris forması:** Əyani

**AKTS üzrə kredit:** 5 kredit

**II. Müəllim haqqında məlumat:**

**Adı, soyadı, dərəcəsi:** ped.ü.f.d. dos. Cəfərov Sahil Nizam oğlu

**Kafedranın ünvanı:** Lənkəran ş., Ə.Məmmədov k. 19

**E-mail ünvanı:** [ceferovsahil610@gmail.com](mailto:ceferovsahil610@gmail.com)

**III. Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:**

**Əsas ədəbiyyat:**

1. Azərbaycan Respublikasının Təhsil Qanunu, 19 iyun, 2009,
2. Ə.Həsənov, Ə.Ağayev, Pedagogika, Bakı 2007
3. Ə.Paşayev, F.Rüstəmov, Pedagogika, Bakı 2007
4. H.Əhmədov, "Azərbaycan məktəb və pedagogika tarixi", Bakı 2001
5. Prof.M.Çağatay Özdəmir, Təhsilə giriş (Eğitim biliminə giriş), 2011
6. Deker.F. Uolker "Kurikulumun əsasları" İstək və peşəkarlıq, 2003
7. S.N.Eliot, T.R.Kratoçvil, J.L.Kuk, J.F.Travers, Təhsil psixologiyası: effektiv öyrətmə və effektiv öyrənmə, 2000

**Əlavə ədəbiyyat:**

6. Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsil sistemində qiymətləndirmə konsepsiyası. Bakı, 2009.
7. Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. Azərbaycan müəllimi, 25 oktyabr, 2013.
- 8.Əliyev İ.H. İctimai nəzarət və vətəndaş cəmiyyətinin rolu. /Hürriyyət, №09 (3109) 28-29 yanvar, 2021-ci il, səh.10.
9. Qarayeva Sevinc. STEAM layihəsi şagirdlərdə ən müasir bacarıqların inkişafına mühüm təkan verir. /525-ci qəzet, №16(5582), 28 yanvar, 2021-ci il.
10. Abdullayeva Natavan. Uşaqlara gender bərabərliyini izah etməyin yolları /525-ci qəzet, 27 yanvar, 2021-ci il, №15, səh. 20.
11. Qarayeva Sevinc. UNEC-in ikili diplom proqramı: mühüm yenilik, uğurlu nəticələr /525-ci qəzet, 23 yanvar, 2021-ci il, №13, səh.10.
12. "Məktəblinin dostu" layihəsi nə vəd edir?/525-ci qəzet, 30 yanvar, 2021-ci il, №18, səh.10.

**IV. Prerekvizitlər:** Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

**V. Korekvizitlər:** Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

**VI. Fənnin təsviri və məqsədi:**

"Təhsil fəlsəfəsi" kursunun tədrisi IV tədris ilinin VII semestrində (30 saat mühazirə, 15 saat seminar məşğələsi) nəzərdə tutulur. Tələbələrə təhsil fəlsəfəsinin inkişaf mərhələləri haqda geniş bilgiler verilir. Kursun tədrisində məqsədlərdən biri də tələbələrə Azərbaycan Respublikası Təhsil sisteminin təşəkkülü və inkişaf tarixi haqqında məlumat verilməsi və bu sistemə xidmət edəcək yeni, innovativ nailiyyətləri əks etdirən layihələndirmə meyarlarının tətbiqi imkanlarının şərh olunmasıdır. Kursun tədrisi üçün ayrılan saatlar dairəsində təhsil sistemində mövcud olunan fəlsəfi ideyalar, onlardan istifadə imkanlarının prinsipləri açıqlanır. Bununla yanaşı, fəlsəfi baxışlar fonunda metodoloji biliklərin dərk olunması tendensiyası, şəxsiyyətyönlü təhsil sistemində keçid, onun müasir paradigmləri mənimsənilir. Təhsilin fəlsəfi, idraki və psixoloji əsasları, qanunauyğunluqları, konseptual layihələndirmə xüsusiyyətləri təhlil olunur, metod və vasitələri təsvir edilir.

**VII. Davamiyyətə verilən tələblər:** Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

**VIII. Qiymətləndirmə:** Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemdə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavab dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilər;
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal – tələbənin cavabında çətinliklər var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

| Ümumi balların cəmi | Qiymət (sözlə) | Hərflə |
|---------------------|----------------|--------|
| 91-100              | əla            | (A)    |
| 81-90               | çox yaxşı      | (B)    |
| 71-80               | yaxşı          | (C)    |
| 61-70               | kafi           | (D)    |
| 51-60               | qənaətbəxş     | (E)    |
| 51-dən aşağı        | qeyri-kafi     | (F)    |

#### IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

**X. Təqvim-mövzu planı:** 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

| No | Keçiriləcək mövzuların məzmunu                                                                                                                                                                                                                    | Müh. | Sem. | Tarix |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|-------|
| 1. | <b>Mövzu:</b> Təhsil fəlsəfəsi fənninin məqsədi, predmeti və vəzifələri<br><b>Plan:</b> Təhsil fəlsəfəsinin məqsədi, predmeti və vəzifələri<br>Təhsilin fəlsəfəsi fənninin ideoloji əsasları<br><b>Mənbə:</b> [1; 3; 5]                           | 2    | 2    |       |
| 2. | <b>Mövzu:</b> Təhsil fəlsəfəsi fənninin inkişaf aspektləri və mərhələləri<br><b>Plan:</b> Təhsil fəlsəfəsinin tədqiqat aspektləri və tendensiyaları<br>Təhsil fəlsəfəsinin elm sahəsi olaraq inkişaf mərhələləri<br><b>Mənbə:</b> [1; 2; 3]       | 2    |      |       |
| 3. | <b>Mövzu:</b> Təhsil fəlsəfəsinin sosial mahiyyəti<br><b>Plan:</b> Təhsilin sosial funksiyası<br>Təhsil fəlsəfəsi tarixinin dövrləşdirilməsinin ümumi sxemi<br><b>Mənbə:</b> [1; 3; 5]                                                            | 2    | 2    |       |
| 4. | <b>Mövzu:</b> Təhsil fəlsəfəsinin inkişaf tarixi<br><b>Plan:</b> Təhsil fəlsəfəsinin inkişaf mərhələləri. XX əsr təhsil fəlsəfəsi<br>Rusiyada təhsil fəlsəfəsi inkişafı<br><b>Mənbə:</b> [1; 6; 7]                                                | 2    |      |       |
| 5. | <b>Mövzu:</b> Azərbaycan Respublikasında təhsil siyasətinin hüquqi təminatı<br><b>Plan:</b> Ümumtəhsil sistemində dövlət siyasətini əks etdirən sənədlər<br>Hüquqi savadlılıq kompetensiyası: Hüquqi-normativ sənədlər<br><b>Mənbə:</b> [1; 2; 3] | 2    | 2    |       |
| 6. | <b>Mövzu:</b> Azərbaycanda təhsil fəlsəfəsinin inkişafı<br><b>Plan:</b> Azərbaycanda təhsil fəlsəfəsi tarixi<br>Azərbaycan Respublikasında təhsil fəlsəfəsinin inkişafının yeni dövrü<br><b>Mənbə:</b> [1; 3; 4; 5]                               | 2    |      |       |
| 7. | <b>Mövzu:</b> İnformasiya texnologiyaları şəraitində təhsil fəlsəfəsi<br><b>Plan:</b> İnformasiya texnologiyalarının inkişafı və təhsil fəlsəfəsi                                                                                                 |      |      |       |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                               |              |              |  |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|--|
|     | Təhsil, məktəb, cəmiyyət<br><b>Mənbə:</b> [1; 2; 3]                                                                                                                                                                                                           | 2            | 2            |  |
| 8.  | <b>Mövzu:</b> Təhsilin məzmununun müxtəlif təhsil fəlsəfələri baxımından öyrənilməsi<br><b>Plan:</b> Sosial-mədəni hadisə kimi təhsilin təkamülünün əsas mərhələləri<br>Orta əsrlərdə Avropada təhsilə fəlsəfi baxışlar<br><b>Mənbə:</b> [1; 2; 3]            | 2            |              |  |
| 9.  | <b>Mövzu:</b> Qloballaşma və təhsil<br><b>Plan:</b> Dünyada gedən qlobal proseslərin təhsil sektoruna təsiri<br>Müasir dövrdə təhsil sahəsində əsas strateji istiqamətlər<br><b>Mənbə:</b> [1; 3; 7]                                                          | 2            | 2            |  |
| 10. | <b>Mövzu:</b> Təhsilə dair fəlsəfi baxışlar<br><b>Plan:</b> Təhsil fəlsəfəsinin funksiyaları. Fəlsəfi nəzəriyyələr<br>Təhsil fəlsəfəsi üzrə tədqiqatlarda mövcud yanaşmalar<br><b>Mənbə:</b> [1; 4; 5]                                                        | 2            |              |  |
| 11. | <b>Mövzu:</b> Pedaqogika və fəlsəfə<br><b>Plan:</b> Pedaqoji prosesin fəlsəfi mahiyyəti<br>Təhsil fəlsəfəsinin subyektı və obyektı haqqında genişlənmiş təsəvvürlər<br><b>Mənbə:</b> [8]                                                                      | 2            | 2            |  |
| 12. | <b>Mövzu:</b> Təhsil fəlsəfəsinin obyekt xüsusiyyətləri<br><b>Plan:</b> Təhsil fəlsəfəsinin əlavə xüsusiyyətləri<br>Fəlsəfə ilə pedaqoji təcrübə arasında əsas vasitələr<br><b>Mənbə:</b> [9]                                                                 | 2            |              |  |
| 13. | <b>Mövzu:</b> Təhsilin sosial-fəlsəfi mahiyyəti<br><b>Plan:</b> Təhsil fəlsəfəsinin sosial-pedaqoji səciyyəsi<br>Təhsil fəlsəfəsinin metodik mədəniyyətin formalaşmasında rolu<br>Pedaqoji və sosial-fəlsəfi ideyalar sistemində təhsil<br><b>Mənbə:</b> [10] | 2            | 2            |  |
| 14. | <b>Mövzu:</b> Təhsil, məktəb, cəmiyyət<br><b>Plan:</b> Müəllim hazırlığında keyfiyyətin artırılması<br>Təhsil fəlsəfəsi və təlim prosesi. Öz təhsil fəlsəfəmiz<br>Təhsil fəlsəfəsində əsas istiqamətlər<br><b>Mənbə:</b> [11]                                 | 2            |              |  |
| 15. | <b>Mövzu:</b> XXI əsr təhsil paradqlmaları<br><b>Plan:</b> .Təhsil fəlsəfəsi kurikulum.<br>Təhsilin məzmununun seçilməsində fəlsəfi yanaşmalar..Pedaqoji təcrübədə<br>mövcud paradqlmalar<br><b>Mənbə:</b> [10; 12]                                           | 2            | 1            |  |
|     | <b>Cəmi: 45 saat</b>                                                                                                                                                                                                                                          | <b>30 s.</b> | <b>15 s.</b> |  |

#### **XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:**

Təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:

- informasiya mənbəyi ilə işin bacarıq və vərdişi;
- müqayisə, ümumiləşdirmə və sistemləşdirmə;
- konkretləşdirmə, sübut və rəddetmə, ziddiyyətləri görmə bacarığı;

Öyrənən tanış olur:

- ümumpedagoji bacarıq və vərdişlərlə;
- müasir dərəcə verilən pedaqoji tələblərlə;
- yeni təlim texnologiyaları ilə;
- tərbiyənin məqsədi və hərəkətverici qüvvələri ilə;
- təhsil sisteminin məzmunu və xüsusiyyətləri ilə;
- təhsil sistemində yeni layihələrin tətbiqi imkanları və bu işin metodik təşkili yolları ilə.

#### **XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:**

- təhsil fəlsəfəsinin mahiyyətini, anlayışlarını, onlar arasındakı əlaqələri təsvir edir;
- təhsillə bağlı fəlsəfi, ictimai-siyasi və elmi ədəbiyyatı müstəqil təhlil edə bilir;
- Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilən təhsil siyasətinin hüquqi təminatı ilə bağlı mövcud sənədləri təhlil edir;
- təhsilə dair fəlsəfi baxışları ümumiləşdirməyi bacarır;
- təhsilin məzmununun müxtəlif təhsil fəlsəfələri baxımından təhlil etməyi bacarır;
- təhsillə bağlı fəlsəfi, ictimai-siyasi və elmi ədəbiyyatı müstəqil təhlil edə bilmək bacarığı

#### **XIII. İmtahan sualları:**

1. Təhsil fəlsəfəsinin məqsədi, predmeti və vəzifələri.
2. Təhsilin fəlsəfəsi fənninin ideoloji əsasları
3. Təhsil fəlsəfəsinin tədqiqat aspektləri və tendensiyaları
4. Təhsil fəlsəfəsinin elm sahəsi olaraq inkişaf mərhələləri
5. Təhsilin sosial funksiyası
6. Təhsil fəlsəfəsi tarixinin dövrləşdirilməsinin ümumi sxemi
7. Təhsil fəlsəfəsinin inkişaf mərhələləri.
8. XX əsr təhsil fəlsəfəsi

9. Rusiyada təhsil fəlsəfəsi inkişafı
10. Ümumtəhsil sistemində dövlət siyasətini əks etdirən sənədlər
11. Hüquqi savadlılıq kompetensiyası: Hüquqi-normativ sənədlər
12. Azərbaycanda təhsil fəlsəfəsi tarixi
13. Azərbaycan Respublikasında təhsil fəlsəfəsinin inkişafının yeni dövrü
14. İnformasiya texnologiyalarının inkişafı və təhsil fəlsəfəsi
15. Təhsil, məktəb, cəmiyyət
16. Sosial-mədəni hadisə kimi təhsilin təkamülünün əsas mərhələləri
17. Orta əsrlərdə Avropada təhsilə fəlsəfi baxışlar
18. Dünyada gedən qlobal proseslərin təhsil sektoruna təsiri
19. Müasir dövrdə təhsil sahəsində əsas strateji istiqamətlər
20. Təhsil fəlsəfəsinin funksiyaları. Fəlsəfi nəzəriyyələr
21. Təhsil fəlsəfəsi üzrə tədqiqatlarda mövcud yanaşmalar
22. Pedaqoji prosesin fəlsəfi mahiyyəti
23. Təhsil fəlsəfəsinin subyektı və obyektı haqqında genişlənmiş təsəvvürlər
24. Təhsil fəlsəfəsinin əlavə xüsusiyyətləri
25. Fəlsəfə ilə pedaqoji təcrübə arasında əsas vasitələr
26. Təhsil fəlsəfəsinin sosial-pedaqoji səciyyəsi
27. Təhsil fəlsəfəsinin metodik mədəniyyətin formalaşmasında rolu
28. Pedaqoji və sosial-fəlsəfi ideyalar sistemində təhsil
29. Müəllim hazırlığında keyfiyyətin artırılması
30. Təhsil fəlsəfəsi və təlim prosesi
31. Öz təhsil fəlsəfəmiz
32. Təhsil fəlsəfəsində əsas istiqamətlər
33. Təhsil fəlsəfəsi kurikulum
34. Təhsilin məzmunun seçilməsində fəlsəfi yanaşmalar
35. Pedaqoji təcrübədə mövcud paradigmlər

#### **XIV. Kollektiv sualları:**

##### **I Kollektiv sualları**

1. Təhsil fəlsəfəsinin məqsədi, predmeti və vəzifələri
2. Təhsilin fəlsəfəsi fənninin ideoloji əsasları
3. Təhsil fəlsəfəsinin tədqiqat aspektləri və tendensiyaları
4. Təhsil fəlsəfəsinin elm sahəsi olaraq inkişaf mərhələləri
5. Təhsilin sosial funksiyası
6. Təhsil fəlsəfəsi tarixinin dövrləşdirilməsinin ümumi sxemi
7. Təhsil fəlsəfəsinin inkişaf mərhələləri. XX əsr təhsil fəlsəfəsi
8. Rusiyada təhsil fəlsəfəsi inkişafı
9. Ümumtəhsil sistemində dövlət siyasətini əks etdirən sənədlər
10. Hüquqi savadlılıq kompetensiyası: Hüquqi-normativ sənədlər

##### **II Kollektiv sualları**

1. Azərbaycanda təhsil fəlsəfəsi tarixi
2. Azərbaycan Respublikasında təhsil fəlsəfəsinin inkişafının yeni dövrü
3. İnformasiya texnologiyalarının inkişafı və təhsil fəlsəfəsi
4. Təhsil, məktəb, cəmiyyət
5. Sosial-mədəni hadisə kimi təhsilin təkamülünün əsas mərhələləri
6. Orta əsrlərdə Avropada təhsilə fəlsəfi baxışlar
7. Dünyada gedən qlobal proseslərin təhsil sektoruna təsiri
8. Müasir dövrdə təhsil sahəsində əsas strateji istiqamətlər
9. Təhsil fəlsəfəsinin funksiyaları. Fəlsəfi nəzəriyyələr
10. Təhsil fəlsəfəsi üzrə tədqiqatlarda mövcud yanaşmalar

**Təhsil fəlsəfəsi fənninin sillabusu 050117-“İbtidai sinif müəllimliyi” ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Pedaqogika, psixologiya və incəsənət” kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.**

Fənn müəllimi:

dos. S.N.Cəfərov

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev